

מי ידאג

לשאל

בעדני?

שאול הוא רק אחד מתוך 32 — 32 נערים מגיל 9 עד 12 אשר להם המלה אמא או אבא אינה אלא זכרון נוגה, דבר שניתן להם להבינו לזמן קצר בלבד לפני שמקומו נתפס על-ידי מלה אחרת: „המוסד“.

זהו בית ישן אשר צבעו המתקלף, משקופי חלונותיו הנרפים, האבנים הגדולות של קירותיו, מעידים עליו כי הגו אחד הבניינים הראשונים שהוקמו בתל-אביב, עוד טרם היתה לכרך גדול. השלט התלוי על הכניסה מכריז: „אגודת בתי-יתומים, מיסודות של א. ל. בלובשטיין ז"ל, מעון לילדים“.

בפנים הבניין שלושה חדרים גדולים ומסדרון ארוך, שורות שורות של מיטות נקיות מסודרות בסדר כמעט צבאי. זהו ביתם של שאול בעדני וחבריו. רובם לא הספיקו להכיר בית אחר: כאן הם ישינים, אוכלים, מתפללים, מרגישים בכאבים ובשמחות ילדות, עושים וחשים את כל אותם הדברים שנערים בגילם עושים וחשים אותם בבית הוריהם.

אך בכל זאת אין זה בית קבוע — אין הילדי כאן, אלא במעבר. עם הגיעם לסיום הלימודים בבית-הספר העממי יצטרכו לעזוב, כי למוסד אין אפשרות להמשיך את הטיפול בהם.

תקציב, לחם וחמאה. בעיני מדריכיהם זוהי צרה גדולה. משך שנים הם ראו כיצד גדלו הילדים והיו לנערים, הדריכו את צעדיהם הראשונים, דאגו ללימודיהם וחינוכם — ופתאום חיב הכל להפסק. הנער עוזב את המוסד, חוזר לחיק משפחה שהטרגדיה הרסה אותה, מסתבך בסבך הדאגה לפרנסה.

המדריכים פנו למשרד הסעד ולמחלקה הסוציאלית, ביקשו תמיכה בילדים המסיימים. התשובה לא היתה שונה ממאות תשובות של מוסדות ציבוריים: אין תקציב. „בשעה שאין לנו מספיק כסף לספק לחם לכל היתומים“, הסביר אחד ממנהלי המחלקה הסוציאלית, „לא נוכל לקנות חמאה בשביל בוגרי מוסדכם“.

אכן, אם לדרוש לפי ההגיון הקר, אין הדאגה כי היתומים, אשר גורל אכזרי שלל מהם השגחת הורים, ייקבלו חינוך והכשרה מעל למינימלית, שעה שמקרים כה רבים דורשים טיפול גם כן, אלא חמאה מיותרת.

אך המוסד לא רצה בכל זאת לוותר על דעתו, החל לגייס מקורות פרטיים להשגמת הרעיון. הוא פנה למוסדות של מזרחי ושל הפועל המזרחי בבקשה כי יקלטו את הבוגרים. אך הפניות לא נשאו פרי: כמוסד בלתי-תלוי, שאין לו כל קשר עם מפלגות, הוא אינו יכול לבקש מהן עזרה ולרצות להשאר, בכל זאת, בלתי-תלוי.

פתרון, מגרש ורשימה. ואז הוחלט שהמוסד יוציא את הדבר לפועל בעצמו. נתברר כי תמורת המגרש אשר עליו עומד המעון הנוכחי בלב תל-אביב אפשר יהיה להקים מוסד חדש, מודרני ומורחב, אשר יכלול גם מגמה ריאליסטית לבוגרי המוסד הנוכחי אשר תבטיח להם השתלמות — בעיקר מקצועית — בהתאם לכשרונותיהם. יחד עם זאת, יוכל הנער המשתלם בלימוד מקצוע להמשיך לחיות במוסד.

אולם תוכנית בנייה זו לוקחת בחשבון את המחיר שיש לשלם עבור מגרש חדש: את זה רוצה הנהלת המוסד להשיג מן העירייה, כתמורתה למפעל המקל עליה בנשיאת מעמסת הטיפול ביתומים. גם אז עוד יעמדו אי-אלה קשיים של מימון אך המוסד סומך על רשימה ארוכה של תומכים ותורמים פרטיים.

בינתיים עומדת הבעייה בשלמותה: מה יקרה עם הנערים אשר יסיימו הקיץ את בית הספר העממי? האם יצטרכו להסתפק במנת החינוך שניתנה להם ולחפש תעסוקה בבית-מלאכה או בשוקי העיר? נער עובד אחר יכול להקדיש חלק מזמנו ללימוד, להשתלמות, אך ליתום אין אפשרות כזאת — מן הרגע הראשון שהוא עוזב את המוסד מושקעים כל מאמציו במלחמת קיום.

לדעת המדריכים ניתנת הבעייה לפתרון: עד אשר יוקם המוסד החדש תעמדי העירייה לרשותם שני חדרים בעיר, שם יוכלו המסיימים להשתכן, משך זמן ההשתלמות, השתלמות אשר כל אב משתדל כי בנו יקבלה. והרי אין המוסד, בסופו של דבר, אלא אביהם של 32 הנערים.

לשאל בעדני אין אם, הוא חי בבית-יתומים. בעוד שנה הוא יסיים את לימודיו בבית-הספר העממי ואז יהיה עליו לעזוב את המוסד ולחפש פרנסה — כי היום אין מי שידאג לעתידו של יתום.